

לזכר משתתפי **בִּבְר** 35 שהלכו לעולמם

יובל שחל ז"ל

(הספד ביום קבורתו 14.5.2006, קיבוץ עין גדי)

צר לי מאוד, כמעט בלתי נתפס, לעמוד כאן ולהספיד את תלמיד, עמיתי וחברי הטוב, את יובל. ההיכרות בינינו החלה בסוף שנות ה-80, באוניברסיטה העברית בירושלים. הוא התבלט כאחד התלמידים המוכשרים בקורס "תיאוריה ותקשורת" ומיד כשסיים אותו ביקשתי ממנו לשמש כעוזר הוראה באותו הקורס, תפקיד שביצע במשך מספר שנים בכשרון רב. ההמשך הטבעי היתה פנייתו אלי לכתוב את עבודת הדוקטורט שלו בהנחיתי. נעניתי בחיוב ובשמחה כי ידעתי מראש שלא יהיה לנו רגע משעמם ביחד. ואכן כך היה, יובל, שהוקסם מן התרבות הרוסית ומאנשים הנמנים עמה החיים בישראל, יצא לשליחות של הסוכנות למוסקבה ובאותה תקופה התחיל לאסוף חומר לעבודת הדוקטורט שלו על העיתונות היהודית בברית המועצות בשנות התשעים. חלקי בהנחיה של עבודה זו התמקד בתיאוריה ומחקר על תקשורת, המדריך השני פרופ' טד פרידגוט היה אחראי על הניתוח ההיסטורי והסוציולוגי של החברה הרוסית.

העבודה המשותפת שלנו במחקר זה היתה חוויה אינטלקטואלית עמוקה וארוכת טווח. יובל עבד על עבודת המחקר שלו כעשר שנים וקיבל את האישור הסופי ואת תואר הדוקטורט לפני כשנה. במשך תקופה ארוכה זו אסף יובל כמות מונומנטלית של נתונים וקרא אין סוף מאמרים וספרים על ההיסטוריה והסוציולוגיה של החברה הרוסית, וכמובן של מחקרים רלוונטיים בתקשורת. פעמים רבות אמרתי לו שבמאמץ קל הוא יכול לסיים את העבודה, אך הוא מאן לסיים לפני שיראה את התמונה בשלמותה. בנוסף, במשך כל השנים האלה, אף על פי שהיה מודע ליתרונות הרבים שיהיו לו כאשר תואר הדוקטורט מתנוסס לפניו, יובל לא היה מוכן לוותר על דברים שהיו לו חשובים מאוד – נסיעות תכופות למוסקבה, מפגשים לא פורמליים ושיחות ארוכות עם אנשים מעניינים בישראל וברוסיה, הסתובבות בחנויות ספרים, קריאה של ספר טוב, ביקור בהצגות תיאטרון וכתביה של מאמרי תגובה ומכתבים, כאשר חשב שקורה כאן משהו שצריך להתריע עליו בקול. חוש ההומור שלו וכושר הכתיבה המופלא שלו הפכו את הקריאה של כל טקסט שכתב, ואפילו כל פתק או אי-מייל ממנו לתענוג צרוף. פעמים רבות כעסתי עליו, אם כי היה כמעט בלתי אפשרי לכעוס על יובל, ואמרתי לו שיותר על כל אלה ויתרכו בכתבת הדוקטוראט ושישאיר את העיסוקים הללו לאחר סיום הדוקטוראט. היום, לצערי, אני יודעת שיובל צדק. למרבה הצער, לא היה לאן לדחות את כל הדברים שהוא אהב וטוב עשה שנהג כפי שנהג.

כאשר ביקשתי ממנו להצטרף לסגל המגמה לתקשורת בעמק יזרעאל ולהיות שותף למאמץ להפוך אותה לחוג לתקשורת, נענה ברצון מתוך שותפות להרגשתי שיש כאן מפעל ראשוני וחלוצי הצומח בעמק. על אף התקופה הקצרה בה עבד במכללה הספיק להתחבב על כולם, הסגל האקדמי, הסגל המנהלי והסטודנטים.

יובל היה אדם נדיר – איש ישר ותם לבב, איש שפיו ולבו שווים והעקרונות שלפיהם הוא חי ופועל ברורים ומוצקים. הוא היה חוקר מוכשר ואינטלקטואל אמיתי, זה המעוניין בקשת רחבה של נושאים וגם מודע להשלכות חברתיות רחבות של אידיאולוגיות ושל המחקר החברתי. לכל חבריו ועמיתיו ברור שתחום התקשורת בישראל איבד את אחד האנשים המבטיחים והרציניים שלו. מעבר לכל המחמאות בתחום המקצועי, יובל היה טיפוס של אדם שפשוט אי אפשר היה שלא לאהוב: אוהב, אהוב ונאהב. תחסר לי מאוד יובל ואדם כמוך לא ניתן לעולם לשכוח.

פרופ' חנה אדוני

ראש המגמה לתקשורת
המכללה האקדמית עמק יזרעאל

מרק ביאנו ז"ל

בגיליון זה של קשר המתחדש אנו מעלים את זכרו של מרק ביאנו, תלמיד לתואר שני בחוג לתקשורת באוניברסיטת חיפה, שנרצח בפיגוע לפני כשלוש שנים. מרק היה תלמיד ועוזר הוראה אהוב במיוחד בחוג ובמקביל היה בתחילתה של קריירה ככתב בטלוויזיה המקומית. מרק זכור לי כגבר צעיר, גבוה וחייכן, שצחקו וקולו – מוקף בקולות חבריו – הקדימו אותו במסדרון החוג.

זהותו של מרק הייתה נטושה בפרקטיקה העיתונאית, ובלימודיו העיוניים והמחקריים תמיד רצה לעמת את התיאוריה עם השלכותיה המעשיות. הוא התעקש למצוא את הדרך ליישב את הסתירות שבין העמדות הביקורתיות אותן למד באוניברסיטה לבין תכתיבי הפרקטיקה שבה היה בתחילת הסוציאליזציה המקצועית. הוא סירב לראות בתיאוריות ובמחקרים שלמד ידע שקיים במקביל לפרקטיקה ולכן אינו נוגע בה, גם כאשר המתח נדמה כבלתי אפשרי. בשיעורים הוא הגן בלהט על הפרופסיה בה בחר ועם זאת ניסה לראות כיצד ניתן ליישם את הביקורת בעבודתו. גישתו זו העמידה אותו במרכז הדיונים בכיתה והכריחה אותו כמוריו לבחון פנים חדשות של חומר מוכר.

אף על פי שהיה רק בתחילת השנה השנייה ללימודיו, החל מרק במקביל ללימודיו ועבודתו לעסוק במחקר עם פרופ' כהן אלמגור, מחקר שפירותיו רואים אור בגיליון זה. באופן טיפוסי, המחקר היה קשור לפרקטיקה העיתונאית ולרצון למצוא דרך לבקר ולשפר את הפרקטיקה מתוך התבוננות מחקרית. חבל כל כך שמאמץ ראשוני זה הוא כל שנשאר לנו ממה שיכול היה להיות עתיד מבטיח כל כך.

ד"ר יונתן כהן

ראש החוג לתקשורת
אוניברסיטת חיפה